

خارجی‌ها در ایران

۱ اردیبهشت ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۴۹

آرتور چستر میلسپو (Chester Arthur) روز اول مارس ۱۸۸۳ م، در مزرعه‌ای واقع در پنج مایلی شهر «آگوستا» (Augusta) در ایالات میسیگان متولد شد.

آرتور چستر میلسپو (Chester Arthur) روز اول مارس ۱۸۸۳ م، در مزرعه‌ای واقع در پنج مایلی شهر «آگوستا» (Augusta) در ایالات میسیگان متولد شد.

دوره دبیرستان را در شهر «آگوستا» در سال ۱۹۰۲ به پایان رساند. در سال ۱۹۰۸ درجه لیسانس از کالج «آلبیون» (Albion) در (ای.اچ. پی) را خود دکترای درجه ۱۹۱۲ سال در بالاخره و نوینز ایلی دانشگاه از لیسانس فوق درجه ۱۹۱۰ سال در (college)، رشته «اقتصاد» از دانشگاه معروف «جان‌هاپکینز» دریافت داشت (بعداً در سال ۱۹۳۹ یک درجه دکترای افتخاری حقوق نیز از طرف دانشگاه ایلی نوینز به او اعطا شد).

از سال ۱۹۱۲ به عنوان استاد علوم سیاسی در کالج «ویت من» (college Whitman) واشنگتن و از سال ۱۹۱۷ در سمت دانشیار علوم سیاسی دانشگاه «جان هاپکینز» به کار پرداخت. در اواخر سال ۱۹۱۸ در وزارت خارجه آمریکا استخدام شد و به عنوان مشاور درجه چهارم در امور اقتصادی نفت مشغول به کار گردید و در همین سمت بود که برای بار اول در سال ۱۹۲۲ به استخدام دولت ایران در آمد.

دکتر میلسپو روز ۹ سپتامبر ۱۹۲۱ با «ماری هلن مک کانل» (Connell Mac Helen Mary) ازدواج کرده بود و موقعی که در ماموریت اولش در ایران به سر می برد از او صاحب پسری شد که او را «ابوت» (Abbott) نامید ولی به علت اینکه تولد او در شمیران صورت گرفت، ۱ میلسپو پسرش ۲ را به نام تجریش می خواند.

میلسپو اندکی پس از پایان دوره نخست خدمت خود در ایران در سال ۱۹۲۷ م، از طرف وزارت امور خارجه آمریکا به سمت مشاور

کل امور مالی «هائیتی» (Haiti) منصوب گردید که درباره این ماموریت نیز کتابی با عنوان (American under, Haiti) های فعالیت و آمریکا به ۱۹۲۹ م سال پایان از وی یافت ادامه سال سه هائیتی در وی فعالیت ۳. آورد در تحریر رشته به (Control

دانشگاهی بازگشت و در سال ۱۹۳۰ به تدریس در دانشگاه «بروکلین» و همکاری با مؤسسه پژوهشی طرح‌های علوم اجتماعی واشنگتن پرداخت، تا آن که دوباره در فاصله سالهای ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۵ به ایران آمد و ریاست کل دارایی ایران را به عهده گرفت و همان طور که اشاره شد درباره ماموریت ثانوی خود در ایران همان کتاب آمریکایی‌ها در ایران را نوشت. و پس از بازگشت از ایران دوباره در همان شغل سابق در دانشگاه بروکلین مشغول به کار شد.

میلسپو پس از اتمام ماموریت دومش در کتاب آمریکایی‌ها در ایران هر نکته مثبتی را در کتاب اول درباره شماری از ایرانی‌ها، از جمله رضاشاه گفته بود. کم و بیش پس گرفت. عجیب آن است که میلسپو که آتش خشم خود را متوجه استبداد و خودکامگی رضاشاه کرده بود، خود اعتراف داد که نمی‌توانست در جامعه نسبتاً باز ایران تحت اشغال، پس از شهریور ۱۳۲۰ که جناح‌ها و گروه‌های مختلف فراوان بود، خوب کار کند. ماموریت دوم میلسپو در ایران از بهمن ۱۳۲۱ تا آذر ۱۳۲۴ شکست کامل بود. دلایل شکست ماموریت دوم میلسپو متعدد است: عدم نیاز واقعی به مستشاری خارجی و آن هم با اختیار اجرایی بی‌اندازه، نخوت شخصی و که حضور متفقین در ایران به آن دامن می‌زند، سالمندی او، وجود فضای باز سیاسی که خلاف دوره اول ماموریت او، به روزنامه‌نگاران و نمایندگان مجلس اجازه داد به انتقادهای تند از او بپردازند. به طوری که وضع روحی وی دگرگون شده بود و نسبت به همه چیز در ایران بدبین شده بود.

عده‌ای از اعضای هیئت عالی آمریکا در ایران با چپه و کلاه ایرانی پس از مراسم افتتاح دوره پنجم مجلس از چپ به راست: مک کاسکی، دکتر میلسپو و کنل مک گرماک

میلسپو در سال ۱۹۴۹، بازنشسته شد و در پنج سال آخر زندگی رئیس شورای نویسندگان (سردبیری) روزنامه «کالا مازوگازت» (Kalamazoo Gazette) را داشته عهده به را

دکتر میلسپو سرانجام پس از ۷۲ سال زندگی عصر روز ۲۴ سپتامبر ۱۹۵۵ م به علت سکته قلبی درگذشت، اما تا صبح روز بعد کسی از مرگ او مطلع نشد، زیرا میلسپو به تنهایی زندگی می‌کرد و پسرش در آن زمان در شهر نیویورک زندگی می‌کرد

همسایگان میلپو به دلیل پخش صدایی رادیو از اطاق او به صورت متوالی در طول شب، کنجکاو شده و در صدد کشف علت این موضوع بر آمدند که با جسد بی جان میلپو سردبیر روزنامه شهرشان روبرو شدند.

جنازه دکتر میلپو در زادگاهش (آگوستا) در ایالت میشیگان به خاک سپرده شد. ۸

دکتر میلپو در طول زندگی خود ده کتاب به رشته تحریر در آورد که به شرح ذیل است:

۱-Party organization and Machinery in Michigan ۱۸۹۰]۱۹۱۷[

۲-The American Task in Persia (۱۹۲۵)

۳-Haiti , Under American Control (۱۹۳۱)

۴-Public Welfare Organization (۱۹۳۵)

۵-Local Democracy and Crime Control (۱۹۳۶)

۶-Crime Control by The National Government (۱۹۳۶)

۷-Democracy, Efficiency , Stability (۱۹۴۲)

۸-Peace Plans and American Choices (۱۹۴۲)

۹-American in Persia (۱۹۴۶)

۱۰-Toward Efficient Democracy (۱۹۴۶)

میلپو در نظر سیاسیون ایران

نگاهی به اظهارنظرهای چند تن از کسانی که در دوران ماموریت‌های میلپو در ایران مسئولیتی به عهده داشته‌اند، جالب است: عبدالله مستوفی در کتاب «شرح زندگانی من» چنین آورده است:

«... سر هم رفته خدمت این مستشارها برای کشور بی‌فایده نبود و برای بودجه ده بیست میلیون تومانی آن روزی ایران خوب بودند. خصوصاً قدرت دولت هم که در همه جا بسط پیدا کرده و مالیات‌ها را خوب وصول می‌کرد، کمک زیادی در نظم عمل و حسن شهرت آنها کرد و همین حسن شهرت سبب شد که برای دفعه دوم پس از شانزده هفده سال دکتر میلپو را مجدداً برای اداره کردن مالیه طلبیدیم ولی این بار بودجه کشور بیست برابر سابق شد و سر به سیصد چهار صد میلیون تومان زده و کار به قدری شعبه پیدا کرده بود که اداره آن به شخص باهوش‌تر از میلپو حاجت داشت. سن دکتر هم زیاد شده و نمی‌توانست به تمام کارها برسد، قدرت سردار سپه هم در کار نبود ... مجلس ما هم از این میلپوی کم هوش و حواس توقع اعجاز داشت و بار او را با رجوع کارهای اقتصادی خارج از اندازه سنگین کرد. این بود که کار از خرک در رفت تا بالاخره همه تنگ آمدند و آقای دکتر را به خدا سپردند... ۱۰

و در جای دیگر می‌نویسد:

دانش میلپو که دکتر اقتصاد بود چیزی نیست که قابل انکار باشد ولی فعالیت و هوش «شوستر» را نداشت، وی مردی متین و آرام و شاید قدری ضعیف‌النفس بود ... ۱۱

ابوالحسن ابتهاج که به عنوان رئیس بانک ملی ارتباطات فراوانی با وی داشته بر این باور است:

... تنها موفقیتی که نصیب دکتر میلپو گردید وصول مالیات‌های عقب افتاده از عده‌ای متنفذین ایران بود که این موفقیت هم به

هیچ‌وجه مربوط به شخص میلسپو نبود بلکه در نتیجه قدرت رضاشاه بود که به واسطه به وجود آوردن حکومت مرکزی قوی قادر بود تصمیمات وزارت دارایی را بدون ملاحظه و با کمال شدت اجرا نماید... ۱۲

حاج میرزا یحیی دولت آبادی هم معتقد است:

«... میلسپو شخص فهمیده متینی است گرچه هوش و جربره سرشاری ندارد ... ۱۳

مخبرالسلطنه هدایت نیز درباره میلسپو می‌نویسد: «میلسپو یک دنده است و بد کله! ...» ۱۴

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- میلسپو، ماموریت آمریکایی‌ها در ایران، ترجمه حسین ابوترابیان، تهران، انتشارات پیام، ج اول ۲۵۳۶، ص ۲۰.
- ۳- پسر دکتر میلسپو در ماموریت دوم پدرش در ایران با او همراه بود و مخصوصاً در ایامی که میلسپو در بیمارستان بستری بود، اغلب کارهای اداری او را انجام می‌داد.
- (Millsbaugh , Americans in Persia , Washington D.C, ۱۹۴۶,P.۶۷)
۴. Who Was Who in U.S.A
- ۵- نصرت‌الدوله و میلسپو (پایان ماموریت آمریکایی‌ها در ایران) به اهتمام دکتر ناصرالدین پروین، محمد رسول دریا گشت، تهران، انتشارات اساطیر، ج ۱، ۱۳۸۰، ص ۱۷ و ۱۸.
- ۶- همان.
- ۷- نصرت‌الدوله و میلسپو، ص ۱۸.
- ۸- ماموریت آمریکایی‌ها در ایران، ص ۲۱ و ۲۲ به نقل از روزنامه News Greek Battle مورخ ۲۶ سپتامبر ۱۹۵۵ منتشر شده است.
- ۹- ماموریت آمریکایی‌ها در ایران، ص ۲۲.
- ۱۰- مستوفی، عبدالله، شرح زندگانی من، ج ۳، ص ۵۳۳.
- ۱۱- همان، ص ۵۳۱
- ۱۲- سالنامه دنیا، ج ۱۹، ص ۱۳۹.
- ۱۳- دولت آبادی، یحیی، حیات یحیی، ج ۴، ص ۳۰۹.
- ۱۴- هدایت، مهدیقلی، خاطرات و خطرات، ص ۴۰۳.

منبع: ماهنامه دوران

